

ПОМОГАЈ БОГ

ČASOPIS EVANGELSKICH SERBOW

2. číslo

Budyšin, januar 1953

Lětnik 3

Bibliske rozpominanje

Ść. swj. Jana 14, 27: Měr wam (za)wostaju, swój měr wam dawam. Ja njedawam, jako swět dawa. Waša wutroba njech so njestroža a so njestrachuje.

Nowu protyku powěšnychmy, nowu ličbu lěta pisamy, přeni čas so druhdy přepisachmy, dyrbjachmy so na nowu ličbu hakle zwučić. Čas so nam přeco minje a kóždy lěto hinje. Rěčimy wo běhu časa, a tón muž je prawje prajił rjeknywši, zo je naše žiwjenje, jako bychmy přeč lećeli. Může so z tym nic runje cyle zwjeršnje myslacy čłowjek spokojić? Drje nic. Wón to njemůže wosebje w času, kiž je tak počezeny, wón tola njemůže tak mi a tebi ničo do noweho lěta kročić, hdžež nowa čezna na njeho čaka po tym, zo hišće njeje ze starej hotowy. Kak dha chce wón to wutrac, hdyž ma so ze starej, njewotbytej čezu wlec a nowu na swojej ramjeni brać? Budžmy tola skónčnje smilni napřečo sebi samym! Kak mělo so to stać, chce nam naš Knjez Chrystus prajić, kaž wón to činješe, jako so ze swojimi wučomnikami rozžohnowa: Měr wam (za)wostaju, swój měr wam dawam. Dwójce tu steji: měr! Hłowne słowo to je za Knjeza, hlowne słowo ma to być za wučomnikow; přetož wón jich položenje znaješe: Śćelu was do swěta, kiž je bjez měra, njeměrný nic jenož tohodla, zo je polny brónskeje hary a wójnskeho hołka, ale znajmjeńša runje tak polny rozkory duchow, nahladow a mēnjenjow, śćelu was nic z brónjami wocłowymi a železnymi, ale — spodziwnje — z měrom we wutrobje! Wěmy wšitcy derje, zo je měr na swěće wulce wohroženy. Njejsmy jenož ze swědkami toho položjenja, ale nam so zastyskuje, hdyž sebi rozpominamy, što zechce z toho być.

Ale my křesćenjo wěmy tež

ze słowow swjateho Pawoła, zo na nas čaka měr, kiž je wyši dyžli wšitkón čłowski rozum, a wo wěrje do tutoho měra chcemy so džensa powučić dać. To nam dawa trošt a sylnosć, lubosć a krusosć, zo bychmy wotbyli wšón stysk a wšu bojarnosć. Wšitcy my wěmy, zo měr trjebamy, a zo jenož měr žiwi a njeměr niči.

Tohodla prošće stajnje a wšu-

Přejemy Wam wšěm

čilosć a strowosć,
Boži měr a Bože žohnowanje
a wšitko, štož Wam trěbne je
na čele a na duši
a naposledku wěčnu zbožnosć.

dže Boha, zo by wón nam zdžeržal měrný čas a jednotu čłowsku. Přetož sprawna modlitwa wuhibnje hory, kiž chcedža so walić a rozsytać a rozbiwać kćejate žiwjenje. A w modlitwje zetkujemy so z našim Knjezom a Zbožnikom, z kotrehož wuchadźuje do našeje njeměrnej wutroby jeho měr, kiž je wyši dyžli wšo druge a kotryž dawa za naše zemske žiwjenje móc a radosć. Wězo, ludžo swój měr na wšelakich pućach pytaja. Bych-li był bohaty, chudy myslu, bych spokojom byl, potajkim měrný. Wón bohateho widzi, kiž může sebi wšitko popřec po swojej woli a po svojim požadanju. To je wězo něšto. Swět ma swoje dary, chcemy so na nich wjeselić. Wón dawa sławu tomu, kiž za nježedzi, wón čłowjekow zjednoča, a prajimy: Mój dom, mój hród, moje zbožo, mój měr. Swět praji: Prócuju so, zo bych dobre swědomnje měl, a tuž njech wětry horwra, du kruće a sylny po svojim puću. To je džě něšto, haj, je wjele. Njeje pak při tym a mno-

him druhim, štož mělo so hišće do toho prajić, wjace hač jene ale pódla? Njeje tak pola čłowjeka: Čim wjace ma, čim wjace chce? Abo smy woprawdže či, kiž maja, njeje wjele bóle tak, zo mamy, jako njebychmy měli? Kak bórže wša krasnosć hinje, haj, kak bórže wšo zhubiš? Njejsmy ničo do swěta přinjesli, tež ničo z njeho njeponjesemy. Nic jenož bohatemu burej, ale kóždemu druhemu Knjez praji: Ty blaznje, džensa w nocy! A što potom? Wěčnosć so jenož za tym praša, štož bě wěčne w tutym žiwjenju, a kak bórže může so prašec! Potom je kónc ze wšěm pozdačnym měrom. Duša, za wěčnosć stworjena so ze zachodnym njenasyća. Haj, to je wěrnó, zo zachodne kubło ženje njemůže wurunać měr, kotryž Jezus tebi dawa. Ale myslu raz na to, što by twójemu bratřej k měrej služilo, hdyž přindže k tebi w swojej wulkej nuzy, a ty njeby chcył jemu pomhać z nuzy ze skutkom. Čehodla telko njeměra, telko styskosće? To tohodla, dokelž je tak malo lubosće a smilnosće mjez nami!

Ruku dać bratřej a sotře dla Jezom Chrysta! Hdyž bychmy sej to stajnje prawje rozpominali, potom bychmy měli měr mjez nami a mjez narodami. Tak je ruka jednoreho křesćijanskeho čłowjeka wot Boha prošena a tež kmana, dawać měr wšemu swětej. A tohodla maja Jezusowe słowa swój wosebity wuznam.

Swój měr wam dawam, praji Jezus. Kak může to prajić? Što mēnješe z tym? Hody swječachmy, jandželow slyšachmy spěwać: Měr na zemi. Jandželjo pak z njebjez přichadžeja, a woprawdžity měr wot tam přichadža, dokelž je tam z domom. Prawje je: Nad hwězdami, tam měr bydli. Ja a

Wótce smój jene, to bě Jezusowy měř, wšědnje so wopokazowacy w poslušnosći Syna: Činju kóždy čas, štož so Wótcu spodoba, nazhonjeny w njemylenej wěrje: Wótce, wěm, zo mje stajnie wuslyšeš. To bě Jezusowy měř, tohodla běše wón přeco číchi, hač palmy jeho strowjachu abo kamjenje do jeho létachu, hač luda syły hoziana abo křižuj wołachu, hač spytowar jeho nadběhowaše, hač wichor na jězorje jeho trašeše, hač jeho wyša rada zasudzi. Zenje njeběše wón b ez rady abo struchly abo bojazny. A tón měř chce

wón nam dać, ně, dawać, nam njeměrnym, styskniwym, chablatym, starosciwym, hrěšnym ludžom, bjeze wšeje našeje zaslužby a dostojnosće.

Wězo dyrbymy tutón wulki Boži dar tež přijimać, nic jenož wo nim řečec abo po nim žadać. My njejsmy křescijienjo, jelizo někotre mysle Jezuscwe sebi přiswojamy abo křescijanske wašnja hajimy. Hižo to so porědko dosć stawa. Tež wo to so njejedna, zo je nam Zbóžnik někajka postawa ze starodawnych časow, kotraž měla so česćić, ale dale nič. Japoštoł

praji: Chrystus je naš měř abo: Hdyž smy prawi sčinjeni přez wěru, mamy pokoj z Bohom přez našeho Knjeza Jezu Chrysta. Měř z Bohom je ze zakładom našeho měra. Tak chcemy do noweho lěta stupać; přetož naš Knjež, kiž měř je a měř dawa, dze sobu.

A wón skónčnje tež praješe: Zbóžni su měřni, po prawym: čí, kotřiž měř činja, hotuja, džělaja, ludžo, kiž so maja po kěrlušu: Duša z dušu zjednočenj měř w Bozy pytamy. Mějemy so po tym, a měř budže na zemi.

M-a.

Wšitkim bratram a sotram našeje ewangelsko-lutherskeje krajneje cyrkwie Sakskeje.

Lubi bratřa, lube sotry!

Swoje přeće k nowemu létu njewuprajam Wam ze słowami: Wjela zboža do noweho lěta! tež nic tak powšitkownje: Žohnowane nowe létu! ale z jadriwymi słowami japoštoła: Miłosć našeho knjeza Jezom Chrysta a lubosć Boža a dostatk swjateho Ducha budz z Wami wšěmi. Hamjeň.

Kak přijimujete tuto přeće? Boju so, wjele z nas sprócni a bjezdžak. Kak dyrbjalo pak być? Wjesole, wěrwe, strošne posluhanje na wysoko swjate mjeno našeho trojeničkeho Boha! A do jeho dowěra! Dowěra! Dowěra!

Mnozy budžeja prajić: Tak bě něhdy! Tehdom. Āako běch młody, jako běch zbožowny. jako běch džěco a pobožny. Nětk pak sym pod hórskimi zjebanjemi, pod žalostnym dóntom, pod stysknej bojoscú před tymi wěcami, kotrež hišće přińdu — zo bychmy ze słowom létušeho hesla řečeli — swoju dowěru přeč čisny! To je spytowanje cyleje generacije.

List na Hebrejskich, z kotrehož je naše heslo wzate, je na runje tajkich pisany, kaž my to džensa smy. Cyły wobsah tutoho rjaneho ale čezkeho lista wupraja so w našim hesle:

Nječisńće swoje dowěrjenje přeč!

Słowje „preč čisnyč“ rěka tež „wotpołozic“. Pola Marka 10, 50 je wužite wo slěkanju drasty. Cyła generacija, kóždy z nas je spytowanje so swoju dowěru do

Nowolětny postrow

Boha wuslec kaž drastu a nahi, bjez kóždeje dowěry do lodojteje zymy noweho lěta stupać.

Tuž napomina nas heslo na prozy noweho lěta a budže nas kóždy dzeń znowa napominać, zo bychmy dowěru měli: Njewotpołozće swoju dowěru! Tuž slyšće — nic jako moje ale jako Knjezowe a Bože słowo: Dowěra! Dowěra! Dowěra! Z tajkeje dowěry wšitko wuchadza.

Čemu so dowěrić? — Sebi wjacce dowěrić? Haj, to rjenje klinči. Ja pak z dobrym swědomjom nikomu to radzić njemóžu. Sebi wjacce dowěrić. To cyle wěsće njeby dosahało! Nawopak, my bychmy so sami wobehali. Naš wbohi lud je to dosć hórko nazhonil, hdyž so bjez měry sam nahaješe. My jo dokonjamy! Haj, što smy dokonjeli! — Ale Bohu so dowěrić! Haj, zawěrnje tež džensa hišće! Ale nic jako hołe słowo, ale w swjatej woprawdžitosći. Wuchowanje je pola stareho Boha, pod jeho wěčnym rukomaj. Tohodla: Nječisńće swoje dowěrjenje přeč, kotrež ma wulke zaplaćenje.

Rozpominajmy sej nětk tuto heslo cyle wěcownje a strózbje, wobej słowje: dowěrjenje a wulke zaplaćenje.

I.

Dowěra do Boha. Slyšachmy hižo. To rěka skoro tak wjele kaž „wěrić“. Ale słowo „wěrić“ je w řeči křescanow chětro přetrjebane. W grekskim stejí tu druhe, podobne ale swojorazne słowo: parresia. To rěka: chroblosć, wjesla dowěra. To rěka wotewrjene durje pola Boha měč a z wjesolej dowěru tam zastupić.

Sprěnja: Wotewrjene durje k Bohu měč Tute wotewrjene durje mamy. To je zakładna wěstosć bibliskeho připowjedanja. Hdže namakamy tele durje? „Přez Jezu Chrysta našeho Knjeza.“ Tele słowo, kotrež su bohužel za wjele jenož prózdna formula, připowjedaju nam te durje, přístup k Bohu. Přez njeho — Jezom Chrysta — mamy wšitcy přístup k Wótcej. (Ef. 2, 18.)

Wo tutě wotewrjene durje wědžec, je wužiwać, we wjesolej dowěrje přez nje zastupić, to je parresia, to je křescanska pobožnosć, kotruž chcemy tež w nowym lěće měč. Jaty wuškraba sej z nóchćemj do scěny křiž. W tutym znamjenju chcyše durje k Bohu před wočomaj měč: Jezom Chrysta, Křižowaneho. Pohladujo k njemu chcyše sej přečo zaso parresia, wjesolu dowěru darić dać. Kaž tež někotre štučki do našeho hesla rěka (Hebr. 10, 19). Hdyž tohodla, lubi bratřa, mamy wjesole dowěrjenje, zo móžemy zańč do toho swjateho, přez krej Jezom Chrysta: přez křiž, přez Křižowaneho do wěstoty. Bóh nochce smjerć hrěšnika. Bóh chce, zo by wšitkim ludžom pomhane bylo.

To wěsće wěm a wěrju, tež teho chwalu so, zo Bóh mi pomha swěru, hdyž twarju na njeho. Njeh mje tu zly duch tyši, Bóh stajnje při mni stej, wón moju próstwu slyši, mje z nuzy torhnje sej.

Tele wotewrjene durje su Boži hnadny dar bjeze wšeje našeje zaslužby. Tež naše wědženje wo tym, naša wjesola dowěra, je

hnadny dar před wjele, kotřiž to njewědža. Tutón přistup dyrbimy wužiwać. Tule chroblosć zastupić dyrbimy sej we wšém spytowanju wuchować. To rěka: Nječišńće swoje dowěrjenje přeč. Njewotpoložće swoju wjesolosc. Ně, zawalóe so cyle do njeje, abo lépe: dajće so jemu cyle do njeje zawalić, Jezom Chrysteju. „Mi krej a prawdosć Chrystusa, je drastarjana přistojna, z tej před Bohom ja wobstać chcu.“ Haj, to budž naša wěstosć wšědnje w nowym léće. K tomu hišće jene słowo ze Swj. pisma, jenož někotre štučki dale w lisće na Hebrejskich 11, 6: Přetož štóž chce k Bohu přińić, tón ma wěrić, zo Bóh je, a zo wón tym, kotřiž jeho pytaju myto dawa. Wjesele wěrić, zo w ó n tu je, tón samy wčera a džensa a tež do wěnosće. Knježe ja wěrju, zo ty sy a budžeš, tym, kotřiž tebje pytaju, myto dawać.

II.

Z tym smy při druhim wuznamnym słowje lětušeho hesła: wulke zaplaćenje. Nječišńće swoje dowěrjenje přeč, kotrež ma wulke zaplaćenje. Bóh mytuje dowěrjenje, kotrež njewotpoložimy, ale z kotrymž so wšědnje znowa zawodžewamy. Tule wulku mzdu lubi nam naše hesło.

Ale njeje nam tajke „zaplaćenje“ podhladne? Mzdy dla pobožny być. To je stary porok křesćanam a jich pobožnosći. Wšitko dla mzdy! Je pak jenož trjeba, kedžbować, što je tale mzda. Mzda, kotruž dóstanjemy, hdyž

chrobli a dowěrliwi zastupimy do swjateje přítomnosće Božeje, njeje žana wěc, ale je to wosoba, Bóh sam. Smilny Bóh, kotrehož Luther namaka w Jezusu Chrystusu. Kotrehož móže tež naše wjesole dowěrjenje wšědnje znowa namakać. To pak nic hakle w tamnym swěće, ně, tu na našej chuduškej zemi, po jeho hnadneji woli: wšědnje w nowym léće 1953 w jeho swjatym słowje: Bóh sam budže wšitko a we wšém. Na přeco nowe wašnje dyrbi so to wěrne wopokazać w nowym léće. Wón Ći praji: „Džěčo, daj mi swoju wutrobu! Njeboj so, wěf jenož! Wšitku swoju starosć čisń na mnje. Ja so za tebje staram.“ A dale wón Tebi praji: „Ty dyrbiš swjaty być, kaž sym ja swjaty. Ty dyrbiš swjaty džen swječić. Ty niesměš mandželstwo lamać“ a wšě te druge kaznje. Wón pak tež pokutnemu hrěšnikkej praji: „Budž stróštny, tebi su twoje hrěchi wodate. Hlej, to je Bože jehnj, kotrež swěta hrěchi njese!“ — tež Twoje hrěchi! A zaso wón Tebi praji, swjaty a chutny: „Wzmi swój křiž na so a chodž za mnu“, ale pak tež zaso troštuj: „Pójće sem wšitcy, kotřiž sće sprónci a wobčeženi, ja chcu was wokřewić. Tym, kotřiž Boha lubuja, dyrbja wšitke wěcy k lěpšemu sluzić.“ A zaso: „Bóh zetrěje wšitke sylzy!“ A zaso w smjertnej nuzy: „Ja wěm, zo je mój Wumóžnik žiwy. Chrystus moje žiwjenje — smjerć moje dobyće! Ja sej žadam přeč čahnyć a při Chrystusu być.“ A zaso wón

nam rěči we wulkej nuzy našeho časa: „Hlej, ja přińdu bórze! Hlej, ja činju wšitko nowe. Smjerć wjace njebudže ani wołanje ani bolosć wjace njebudže; přetož přenje je zašlo.“

Z tajkimi a wjele druhimi, wulkimi a swjatymi słowami, předewšém w swjatym wotkazanju budže wón Tebi za Twoje chrobłe přistupjenje před jeho wobličo zaplaćenje dawać. Wón sam. Bóh, Twój Bóh, budže Twoja wulka mzda.

Hlej, wo to pónđe wšědnje w nowym léće: „Nječišńće swoje dowěrjenje přeč, kotrež ma wulke zaplaćenje.“ To je to najjednoriše a zdobom najwjeteše: wšědnje so chrobte rozmołwjeć z Bohom přez Jezom Chrysta, we wobstajnej modlitwje a w zanurjenju do jeho słowa, w swěrnym chodženju do njedželskich kemšow, w swjatym Božim wotkazanju. A pytaj towaršnosć z pobožnymi křesćanami! A hdyž žanych nje wěš, wobroč so na swjatego fara- rja!

A Wy lubi křesćijenjo wšitcy! Hdyž někajki započer we wěrje k Wam přińdže, hladajće, zo by we Was našeho Knjeza Jezusa Chrystusa namakał a so njemyli! Tele wjesole dowěrjenje, zastupić do swjateho, nječišńće přeč w nowym léće, ale zawodžeće so do njeho čople. Džeržće so k njemu!

„Mój Zbožniko, ja će njepušću, chiba, zo mje požohnuješ.“

Hamjen!

Waš biskup D. H a h n

Moler křesćanskeje swójby

Naše křesćanske swójby spominaju lětsa na wuznamneho křesćana, kiž je bohužel malo znaty. Njeprédowaše ludžom z klětki, njenapisa toľste a wučene teologiske knihi, a tola rěčeše a rěči tež džensa hišće ludžom do duše — ze swojimi kresbami a wobrazami.

Tute lěto budže tomu 150 lět, zo so narodži

Ludwig Richter,

moler křesćanskeje swójby. Nječam tu dokładnje jeho žiwjenjeběh wupisać. Napisa jón sam a tute jeho „Dopomnjeńki“ slušerja k najrjeńšim a najhódnišim autobiografijam (t. j. žiwjenjeběh, kiž

něchtó wo sebi samym spisa) w němskej literaturje.

Ludwig Richter so narodži 28. póznjeńca 1803 w Drježdžanach ze stareje wumělskeje swójby, kotraž pochadža pjeća samo wot našeho Luthera. Jeho džěd bě z hospodarskich přičin ke katolicizmej přestupił. Ale Ludwig Richter, potajkim sam po křećanskim lisće katolik, steješe we woprawdžitosći protestantizmej wjele bliže hač katolicizmej, a to z poňnym wědomjom. Wopyto- waše tež zwjetša ewangelske kemše. Jako mlody wumělc bě někotre lěta w Italskej žiwy. Tam namaka sylwestr w nocy w kruhu lubych protestantskich kolegow

swojeho Zbožnika a wot teje nocy wosta hluboko wěrjacy křesćan. Nawróciwši so domoj, skutkowaše chwilu w Mišnijom jako profesor molerstwa na porclinowej manufakturje. W tym času čuješe stajnje žedženje po Italskej, po kraju wumělcow. Nalutowa sej samo pěknju sumu pjenjez, zo by mohl druhi raz do Italskeje pućować. A tu zapřimny do jeho wosuda Bóh sam. Jeho luba a swěrna mandželska nahle jara čežko schori. Nimale wšitke nalutowane pjenjezy dyrbješe Richter za lékarja a léki wudać. Z pućowanjom do Italskeje wězo nětko ničo njeběše. Tak móžeše jenož maľki wulět do bliskeje wokoliny přede-

wzac. Pućowaše tak do Čěskich srjedźnych horow. A tu zaruna jemu Bóh tu škodu tysacorje. Wotewri jemu woči za rjanosć domizny. A Richter spózna, wo kelko rješši je wótcny kraj (w šěršim zmysle) hać cuza Italska, a cyłe žiwjenje so džakowaše swojemu Knjezej za tutón přewrót. Pozdžišo bu z profesorom na Drježdźanskej akademiji wumělstwow. W Drježdźanach skutkowaše potom hać do kónca swojeho žohnowaneho žiwjenja. Wumřé 19. smažnika 1884.

Ludwig Richter bě nadobny ćlowjek, kajkichž jenož zředka namakamy. Bě wulki wumělc a tola tak skromny, tak jednory, tajka čista duša! We swojim žiwjenskim wašnju njeběše ničo „wumělskeho“, lochkeho, kaž to pola wjele wumělcow bywa. Ale Ludwig Richter bě příklad křescanskeho swójbneho nana. A kaž běše živy, tak tež kresleše a molowaše.

Pohladajće jenož na jeho wobrazy a wobrazki*. Tu widžimy křescansku swójbnu w radosci a zrudobje, při modlenju, w kruhu lubych přecelow, widžimy bura na polu, rjemjeslnika při džěle, wjeselimo so z mladzinu při rejach pod lipu abo pola studnje, wotpoćiwamy z tymi ludźimi po džěle, wužiwamy jich skromne zbože w měrje džělawahe wšědneho dnja a začuwamy staršisku lubosć k džěcom. Wšitko je tak lube, ćopłe, mile, tak spokojne, tak nutrne a wutrobne, počne duše. Wšitko wuchadza z dobreje, wjesoleje wutroby, ze wšeho řeči hłuboka pobožnosć. A z toho měra a teje wěstoty, kotrež Richter do swojich wobrazow položi, wuliwa so tež něšto na nas.

Ludwig Richter pochadžeše z luda a lud tež lubowaše, za lud běše živy. Najwjetša bě jeho lubosć k džěcom, tute je tež najwjaće molował. Bychmy chcyli hnydom z tymi małymi hrajkać, z nimi posluchać te bajki, kotrež stara wowka za kachlemi powěda. Haj, w swojej wutrobje wosta Ludwig Richter stajnje džěco, džěco w najlěpšim křescanskim zmysle, kaž to naš Knjez Jezus žada (Luk 18, 15-17).

Tež njesměmy zabyć na tón luby domjacy skót, na Richterowe

kóčki, psy a ptački. Wšudžom poprawom lubosć, sprawnu lubosć. To so pokazuje tež w Richterowym humorje, kiž je bjez kóždeje kusatosće, ironije abo satěry.

Richter molowaše žiwjenje tak, kaž je widžeše w dobrych připadach. Bě to strowy optimizm. Ale wězo měješe tehdomniše žiwjenje tež druge strony, čěmne strony. Tute Richter njemolowaše. Je to zmylk? Z jeho stejnišća wěsće nic. Tute čěmne strony njeběchu jemu z příkladom a njemějachu tež druhim z příkladom być. Wo tajke Richterowe žiwjenske wašnje měł so kóždy křescan prócować. Tu steji Ludwig Richter před nami samo jako wulki kulbar ludži. Wšitko, štož wón namolowa, bu z jeho duše narodžene.

A tu můžeme wo Ludwigu Richterje něšto prajić, štož hewak wo jara mało wulkich swětowych molerjach prajić můžeme: Ludwig Richter je prawe, žiwjenju bliske křescanstwo molował. Molować křescanstwo, to je wjaće hać molować wobrazy z křescanskim motiwom, kotrež su zwjetša hišće stilizowane a idealizowane.

Džělo Ludwiga Richtera je přebohate, je to žórlo, z kotrehož kóždy křescanska swójbna čerpać měla, je to žórlo čisteho křescan-

stwa. Ja bych sej prał, zo by Ludwid Richter tež šěrši přistup do našich serbskich swójbow namakał, dokelž Knjez je jeho džělo požohnował, a tute žohnowanje přendže potom tež na nas.

Skónču ze słowami, kotrež Ludwig Richter sam wo swojim žiwjenskim džěle napisa: „Njepřidže-li moje wumělstwo tež mjez lilije a róže na wjerchu Parnassu (městno wumělcow w njebju), tak kćěješe tola na samsnej šćežce, pódlu pućow a horkow, na płotach a lukach, a pućowarjo so nad njej wjeselachu, hdyž na puću wotpoćowachu, džěcatka wijachu kwěće a wěncy z njeje, a samotny přecel přirody so wokřewješe na jeje swětłej barbje a jeje wóni, kotraž kaž modlitwa k njebju stupaše. Tak je to Bóh potajkim wjedł, a mi je so na njeznatych a njepytanych pućach wjaće dóstało, hać bych w swojich najchrobljšich přecach so nił: Soli Deo Gloria! (Bohu samemu budž česć!)“ Hwl.

* Přispomnjenje: Wo L. Richterje eksistuje cyły rjad bohaće ilustrowanych knihow. Jeho wobrazy namakaće tež w staršich čitankach a protykach. Hdyž w přichodnych čisłach „Pomhaj Bóh“ nadeńdžeće wobrazki Ludwiga Richtera, dopomańće so na tutón nastawk.



Njeswaćidlo. W léce 1952 zapisachmy 92 křćenjow do našich cyrkwinskih knihow. 80 džěci bu konfirměrowane. 31 porow da so zwěrować. Wumřělo je jich 29. Trójce tak wjele je so narodžilo kaž wumřělo. K Božemu blidu poby 1559 hosći. 37 króc woprachachmy chorych. Na Božich službach nazběra so 4558,31 hr. Štyri zjawne zběrki po domach wunjesechu 4556,50 hr. W.

Hoďzij. W našej wosadze je so w léce 1952 wukřěćilo 110 džěci,

59 hólcow a 51 hólcow; konfirměrowanych bu 113, a to 59 hólcow, 46 hólcow a 8 dorosćenych. Do stawa swjateho mandželstwa zastupi 57 porow. 74 wosadnych je Bóh Knjez z časnosće do wěčnosće wotwołal. Spowědnych běše 1820, a to 583 muskich a 1237 žónskich abo 1694 němskich a 126 serbskich; 1550 běše w Božim domje k spowědži a Božemu wotkazanju a 270 w domach a šulach. Bibliske hodžiny so wotměwaju w 15 wsach; mloda wosada so w 7 kruhach zhromadzuje. Knjez předar Renger, kiž je fararja hać dotal w jeho džěle podpěrał, wosadu na kóncu januara wopušći a budže we Wjelećinje z kantorom a katechetom. Jemu so džaku-jemy za dołholětnu službu w našej wosadze. Druhe farske městno so znowa wupisa. La.